

Хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об, ва иқлим дар Тоҷикистон

Гузоштани қадамҳои охирин
барои пурзӯр намудани
муқовиматпазирӣ ва
некӯаҳволи

Тавзеҳи мухтасари сиёсати соҳавӣ TJ21-01
Моҳи март соли 2021

Шарҳи мухтасар

Агентии обуҳавошиносии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таври доимӣ пешгӯиҳои умумии обу ҳаворо барои ҳар чаҳор минтақаи кишвар пешниҳод мекунанд. Набудани мушаххасот ба қабул кардани қарорҳои муассир барои деҳқонони маҳаллӣ монеа эҷод намуда, самарабахшии идоракунии хавфи офатҳои табииро дар ҷомеаҳои деҳот маҳдуд мекунанд. Дар натиҷа, дар Тоҷикистон набудани амнияти озуқаворӣ ва осебпазирӣ ба хатарҳои табиӣ, ба монанди ярч (лағжиши замин), обхезӣ, тармафарой ва сел боқӣ мемонад.

Зичии пасти истгоҳҳои обуҳавошиносӣ дар муҳити табиӣ, ки бо минтақаи кӯҳӣ ноҳамвор ва гуногунии микроклимат тавсиф карда мешавад, монеаи асосӣ барои беҳтар кардани дақиқӣ ва эътимоднокии пешгӯиҳои обу ҳавои маҳаллӣ мебошад. Афзоиши зичии истгоҳҳо, бо вучуди ин, барои Агентии обуҳавошиносӣ бо дарназардошти захираҳои маҳдуди молиявӣ ва инсонии он дастнорас аст. Бо фароҳам сохтани дастрасӣ ба истгоҳҳои баландсифати худкори (автоматӣ) обуҳавошиносӣ, созмонҳои бисёрҷониба ва байналмилалӣ Агентии обуҳавошиносии Тоҷикистонро дар беҳтар намудани инфрасохтори мушоҳидавӣ ва такмили ихтисоси вобаста ба онро дастгирӣ карданд, вале мутаассифона, буҷети давлатӣ барои таъмир ва хизматрасонии техникийи рӯзмарраи инфрасохтори муҳим ҳамоно маҳдуд аст. Дар ин замина, зарурати фаврӣ ҷиҳати дастгирии таҳияи бизнес-моделҳои мувофиқ ба контекст ва функционалӣ вучуд дорад, ки хароҷоти ҷамъоварӣ

ва коркарди минбаъдаи маълумоти обу ҳаворо барои пешниҳоди пешгӯиҳои бозэтимоди обу ҳавои маҳаллӣ яқҷо бо маҷмӯи хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво-об-иклим ҷиҳати қонеъ сохтани талаботҳои қорбарро фаро мегирад.

Дар ин тавзеҳи мухтасари сиёсати соҳавӣ рӯйкарди (подход) амалие пешниҳод карда мешавад, ки дар он шаҳрвандони оддӣ бо дастгирии ниҳодҳои хусусӣ ҳамчун нигоҳбонони шабакаи афзоиандаи истгоҳҳои обуҳавошиносии арзон амал мекунанд ва ҳамин тавр барои ба даст овардани маълумоти муҳими обуҳавошиносии камхарҷ мусоидат менамоянд. Гузаштан аз пешниҳоди пешгӯиҳои обу ҳавои маҳаллӣ ба пешниҳоди хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлими аз ҷониби қорбарон талабшаванда ва пулакӣ ба барқарорсозӣ ва маблағгузориҳои навовариҳои давомдор, ба таври васеъ ҷорӣ намудани системаҳои идоракунии истифодаи устувори замин ва об, инчунин системаҳои огоҳсозии бармаҳал дар бораи офатҳои табиӣ таҳдидкунанда дар ҷомеаҳои маҳаллӣ имконият фароҳам меорад. Ин занҷираи арзиши давравӣ ба даст овардани маълумот барои қонеъ сохтани талабот ба хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлим ва густариши таъмини онҳо, Тоҷикистонро ба кишваре табдил хоҳад дод, ки дар он шаҳрвандон ба самарабахшии системаи обуҳавошиносии миллий ба таври назаррас саҳм мегузоранд ва мустақиман аз талошҳои онҳо тавассути тақвияти муқовиматпазирӣ ба тағйирёбии иқлим ва беҳтар шудани сатҳи некӯаҳволӣ манфиат ба даст меоранд.

« Тарҳи истгоҳҳои обуҳавосанҷии озодманбаъ имкон медиҳад, ки интиқоли маълумот бо талаботҳои Агентии обуҳавошиносӣ ҳамоҳанг карда шавад ва ин хусусияте мебошад, ки аксарияти истгоҳҳои обуҳавошиносии тижоратӣ пешниҳод намеkunанд. »

« Омезиши таҷрибаҳои
устувори идоракунии
замин ва об бо харитасозии
замони воқеъии хатар барои
муайян кардани минтақаҳои
қарордошта дар маърази
хавфи тармафарой, ярч ва
обхезӣ, инчунин бо тадбирҳои
муассири омодагӣ метавонад
сатҳи осебпазириро ба
офатҳои табиӣ ба таври
назаррас коҳиш диҳад. »

Муқаддима

Нақшаҳои кишти зироатҳои ҳатмии миллӣ, ки асосан ба кишти пахта, картошка ва гандум равона карда шудаанд, ба амнияти озуқаворӣ хонаводаҳо таъсир мерасонанд, зеро онҳо доираи маҳсулоти озуқаворӣ дар кишвар истеҳсолшавандаро маҳдуд мекунанд. Ғайр аз ин, онҳо тавассути таҷрибаҳои ноустувори идоракунии истифодаи замин ва об, ки суръат ва андозаи эрозияи хокро зиёд мекунанд, сатҳи гирифтори ба хавфҳои офатҳои табиӣро афзоиш медиҳанд. Тарзи бештар самарабахши мутобиқшавии зироатҳо ва киштгардони зироатҳо дар системаи таҷрибаҳои устувори идоракунии истифодаи замин ва об метавонанд солимии замин ва ҳосилнокии хокро ба таври назаррас бештар намуда, ҳамин тавр эрозияро маҳдуд кунанд. Ғайр аз ин, онҳо ба васеъ кардани доираи маҳсулоти истеҳсолшаванда имкон медиҳанд, дар ҳоле ки онҳо ҳанӯз ҳам ҷиҳати ноил шудан ба ҳадафҳои оқилонаи миллӣ оид ба зироатҳои стратегӣ мусоидат мекунанд. Омезиши таҷрибаҳои устувори идоракунии замин ва об бо харитасозии замони воқеъии хатар барои муайян кардани минтақаҳои қарордошта дар маърази хавфи тармафарой, ярч ва обхезӣ, инчунин бо тадбирҳои муассири омодагӣ метавонад сатҳи осебпазириро ба офатҳои табиӣ ба таври назаррас коҳиш диҳад.

Ба даст овардани ин натиҷаҳои ниҳой дар шароити тағйирёбии давомдори иқлим рушди хизматрасониҳои самарабахш дар самти обу ҳаво-об-иқлимро тақозо мекунад, ки ба шабакаи зичи мушоҳидаҳои обуҳавошиносӣ дар ҷомеаҳои маҳаллӣ асос ёфтааст. Ба ин хизматрасониҳо пешниҳоди маълумот ва иттилоот барои қабул кардани қарор дар мавриди масъалаҳо ба монанди вақти оптималии оморасозии замин, кишти тухмӣ, вақт ва миқдори обёрӣ, инчунин вақти мувофиқи ҷамъоварии ҳосил ҷиҳати роҳ надодан ба талафот ҳангоми ҷамъоварии ҳосил ва ҳам пас аз ҷамъоварии ҳосил дохил мешаванд. Бештари ин хизматрасониҳои муҳим дар

ҷомеаҳои деҳот, ки онҳо ҷо камбизоатӣ васеъ паҳн шудааст, ё вучуд надоранд ва ё ба осонӣ дастрас нестанд. Дар соли 2019, миссияи махсуси Созмони ҷаҳонии обуҳавошиносӣ (WMO) бо дастгирии Каритас Швейтсария ва Агентии обуҳавошиносии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мушкилиҳои захираҳои маҳдуди молиявӣ, инсонӣ ва техникиро тасдиқ намуда, холигоҳҳоро дар иқтидори Агентии обуҳавошиносӣ ҷиҳати ба таври самарабахш пешниҳод намудани хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлим ҳуҷҷатгузорӣ намуд. Холигоҳҳои мазкур набудани истгоҳҳои обуҳавошиносии мувофиқ ва зичии нокифояи истгоҳҳоро барои топографияи мураккаби Тоҷикистон дар бар мегиранд. Протоколҳо ва таҷҳизот барои коркарди автоматикунонидашудаи маълумот ва иттилоот ҳамчунин маҳдуд мебошанд ва захираҳои инсонӣ ҷиҳати нигоҳ доштани сатҳи самарабахшии пешгӯӣ ва огоҳсозии бармаҳал нокофӣ ҳисобида мешаванд.

Назарсанҷии соли 2020, ки аз ҷониби Каритас Швейтсария дар ноҳияҳои Муъминобод (614 посухдиҳанда) ва Лахш (619 посухдиҳанда) гузаронида шудааст, таъсири ҳодисаҳои шадиди обу ҳаво, ба монанди боронҳои шадид, сардӣ, хушксолӣ ва ҳароратҳои баландро ба некуаҳволии ҷомеаҳои маҳаллӣ зикр намудааст. 82 фоизи посухдиҳандагон дар натиҷаи ҳодисаҳои шадиди обу ҳаво дар тӯли панҷ соли охир бештар аз 10 фоизи зироатро аз даст додаанд. 75 фоизи посухдиҳандагон бо он розӣ шудаанд, ки пешгӯиҳои бештар саривақтӣ ва дақиқи обу ҳаво яқҳо бо тавсияҳои дахлдор ҷиҳати амал барои кам кардани ин талафот мусоидат хоҳанд кард. Таъсири ҳодисаҳои шадиди обу ҳаво ба некуаҳволии хонаводаҳо ва сифати зиндагӣ ҳамчунин аён аст: 53 фоизи посухдиҳандагон гуфтаанд, ки коҳиш ёфтани ҳосил ва даромадҳои камтар хонаводаи онҳоро маҷбур намуданд, то ниезҳои худро ба маҳсулоти озуқаворӣ аз ҳисоби истеъмоли тухмиҳое қонеъ созанд, ки барои кишти оянда захира карда шуда буданд.

Истгоҳҳои обуҳавошиносии камхарҷ - асос барои хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлим

Агентии обуҳавошиносӣ аз дастгирии доимии ҷомеаи ҷаҳонӣ, ки парадигмаи анъанавии насби истгоҳҳои обуҳавошиносии баландсифатро дар ҷанд макони интиҳобшуда ба таври назаррас риоя намудааст, истиқбол кард. Бо вуҷуди ин, барои Агентии обуҳавошиносӣ истифода ва нигоҳдории ин таҷҳизот аксари вақтҳо ба сарбории молиявӣ таъдил ёфтааст. Бар асоси ин таҷриба, мо пешниҳод менамоем, ки шумораи зиёди истгоҳҳои обуҳавошиносии камхарҷ ва озодманбаъ таъмин карда шаванд, ки аз ҷониби деҳқонон ва муассисаҳои маҳаллӣ бо дастгирии техникии ширкатҳои хусусии телекоммуникатсионӣ нигоҳ дошта мешаванд. Ниғаҳбонони истгоҳҳо маълумотро аз ин истгоҳҳо мутобиқи протоколҳо ва сиёсатҳои стандартӣ, ки аз ҷониби Агентии обуҳавошиносӣ муқаррар карда шудаанд, ҷамъоварӣ, интиқол ва захира мекунанд.

Прототипҳои истгоҳҳои хурд ва камхарҷи аз нигоҳи контекст мувофиқ, ки ҳар кадомашон тақрибан 150 доллари ИМА арзиш дорад, ҳоло дар Тоҷикистон ва Швейтсария барои устуворӣ дар шароити гуногуни иқлимӣ ва дақиқӣ дар муқоиса бо истгоҳҳои автоматикунонидашудаи Идораи обуҳавошиносии Швейтсария (MeteoSwiss) бомуваффақият санҷида шудаанд. Компонентҳои дохилии ин истгоҳҳо, махсусан он компонентҳое, ки ивазкунии доимиро талаб мекунанд, ба монанди батареяҳо, маъмулан дар бозорҳои маҳаллии Тоҷикистон дастрас мебошанд. Тарҳи (дизайни) истгоҳҳои обуҳавосанҷии озодманбаъ имкон медиҳад, ки интиқоли маълумот бо талаботҳои Агентии обуҳавошиносӣ ҷамоҳанг карда шавад ва ин хусусияте мебошад, ки аксарияти истгоҳҳои обуҳавошиносии тиҷоратӣ пешниҳод намеkunанд. Агентии обуҳавошиносӣ афзалият медиҳад, ки дастрасӣ ба маълумот ва паҳн кардани он ба таври алоҳида ё тавассути пардохтҳо ё созишномаи расмӣ ба таври ҷиддӣ назорат карда шавад ва ин хусусият ҷанбаи асосӣ барои қабули истгоҳҳо мебошад.

Пешниҳоди мо ин аст, ки шабакаи зичи истгоҳҳои камхарҷ дар Тоҷикистон насб карда шаванд, ки ба агентии миллии обуҳавошиносӣ тааллуқ доранд, вале аз ҷониби шаҳрвандон (бештар аз ҷониби деҳқонон) идора карда

мешаванд ва онҳо барои нақши худ ҳамчун ниғаҳбон ва посбони ин истгоҳҳо пардохт карда мешаванд. Маълумотҳое, ки аз ин истгоҳҳо ба даст оварда мешаванд, бояд аз ҷониби Агентии обуҳавошиносӣ ҷиҳати таҳияи пешгӯиҳои бештар бозэтимоди маҳаллӣ ва дастгирии маҷмӯи хизматрасониҳои муҳим ва дастрас дар соҳаи обу ҳаво-об-иқлим коркард карда шаванд, ки ба талаботҳои корбарон ҷавобгӯ мебошанд. Ин тартиб/қарордод моҳиятан Агентии обуҳавошиносиро аз сарбории маъмурӣ ва молиявӣ барои нигоҳ доштани посбонон ҷиҳати таъмини беҳатарии дороиҳои физикӣ дар ҷомеаҳои дурдаст озод мекунанд. Ҳарчанд бизнес-моделҳои асосӣ таҳия ва исботи ояндаи концепсияро талаб мекунанд, таҳлилҳои барвақт нишон медиҳанд, ки пардохти маблағ ба деҳқонони ниғаҳбон, инчунин таъмир ва хизматрасонии техникии рӯзмарра аз ҳисоби даромадҳое рӯпӯш карда мешаванд, ки аз хизматрасониҳои пулакӣ дар самти обу ҳаво, об ва иқлим ба даст оварда мешаванд ва тавассути барномаҳо барои смартфонҳо ё паёмак ва ҳамчунин тавассути дастгирии пулакии дастраси техникӣ аз ҷониби мушовирони соҳаи ҳамкориҳои бахшҳои давлатӣ ва хусусӣ дар ноҳияҳо ва ҷомеаҳои маҳаллӣ пешниҳод карда мешаванд.

Ба ғайр аз худӣ истгоҳҳо, шабакаи зичтари мушоҳидаҳои обу ҳаво ҷалби шаҳрвандонро дар бар мегирад, ки боришот, ҳарорат ва намии хок, сатҳҳои об ва пӯшиши барфро мушоҳида мекунанд. Ин рӯйкарди “до-ниш ва илми шаҳрвандон” ба ҷамъоварӣ, истифода ва тафсири маълумот дар саросари ҷаҳон эътирофи рӯзафзун пайдо мекунанд. Мо аз мисолҳо дар Аврупо¹ ва Амрикои Шимолӣ² илҳом мегирем, ки онҳо шаҳрвандон дар ҷамъоварӣ ва пешниҳоди маълумотҳои во-баста ба барф ва обу ҳаво майлу рағбат нишон до-данд, ки акнун аз ҷониби идораҳои обуҳавошиносии миллии, ширкатҳои суғурта, деҳқонони инфиродӣ ва тиҷоратӣ, омӯзгорон ва донишҷӯён ба таври самарабахш истифода мешаванд. Дар концепсияи мо оид ба ҷараёнҳои гардони иттилоотӣ, шаҳрванди мушоҳида-кунанда ба хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлим саҳм гузошта, ҳамзамон аз онҳо манфиат ба даст меорад.

« Ба ғайр аз худӣ истгоҳҳо, шабакаи зичтари мушоҳидаҳои обу ҳаво ҷалби шаҳрвандонро дар бар мегирад, ки боришот, ҳарорат ва намии хок, сатҳҳои об ва пӯшиши барфро мушоҳида мекунанд. »

Фаҳмиши хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлим

Истилоҳи “хизматрасонӣ” метавонад барои одамони гуногун маънои мухталиф дошта бошад. Ҳамчун содда-созӣ, мо хизматрасонию ҳамчун раванде меномем, ки тавассути он арзиш ба корбар расонида мешавад. Ин, масалан, метавонад дар шакли иттилоот барои дастгирии иқдоми самарабахш, маслиҳат ё тавсия, тавассути таъмини мол (масалан, об барои обёрӣ) ё ҳамчун воситаи ибтидоӣ ба раванд – мониторинги бориши барф чиҳати коҳиш додани осебпазирӣ ба хавфи офатҳои табиӣ тавассути системаҳои муассири огоҳкунии бармаҳал пешниҳод карда шавад. Хизматрасониҳои самарабахш дар самти обу ҳаво, об ва иқлим ба ҷомеаҳои маҳаллӣ ва деҳқонон имкон медиҳанд, ки арзиши худро бидуни ташвиш дар бораи технология ё илмҳои заминавӣ дарк кунанд. Хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлим, вақте ки мутобиқи контекст ва ба таври муштарак дар байни таҳиягарон ва корбарони ниҳой таҳия карда мешаванд, метавонанд сатҳи муқовиматпазирӣ ба тағйирёбии обу ҳаво ва иқлим афзоиш диҳанд ва дар айни замон ба корбарон имкон диҳанд, ки аз таҷрибаҳои алтернативии ҷавобгӯ ба шароити нави мусоид ё номусоид истифода баранд. Ин ҳатман имкониятҳо ва иқтидори техникӣ ва коммуникатсияҳои муассирро дар тамоми доираи ҷонибҳои манфиатдор – таҳиягарон, корбарони ниҳой ва сиёсатмадорон талаб мекунад, ки метавонанд барои навоариҳои устувор муҳити дастгирикунанда ва мусоидро фароҳам оваранд.

Хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлим барои хоҷагиҳои деҳқонии хурд ва ҷомеаҳо аз мавридҳои зерин иборат мебошанд: маслиҳатҳо ва тавсияҳои техникӣ оид ба вақти бештар мувофиқ барои кишт ва ҷамъовариҳои зироатҳо (бар асоси намӣ ва ҳарорати хок), кай ва чӣ қадар обёрӣ кардан (бар асоси марҳилаи афзоиши зироатҳо) ва чӣ гуна воқуниш нишон додан ба пешгӯии сармо ё ҳароратҳои шадид (экстремалӣ) барои кам кардани талафот ва ба ҳадди аксар расонидани ҳосилнокӣ. Хизматрасониҳо барои муассисаҳои давлатӣ ва деҳқонон ё ассотсиатсияҳои истифодабарандагони об метавонанд машваратҳои илмӣ ва асосёфта ба далел дар бораи таъмин ва истифодаи самарабахши оби обёришавандаро дар бар гиранд, протоколҳои пешгӯии хавфҳои офатҳои табиӣро муқаррар кунанд ва интиҳоби омехтаҳои зироатҳои бештар серғизоро муайян намоянд, ки мумкин аст зарурати васеъ кардани майдонҳои замин барои истеҳсоли зироатҳои стратегӣ миллиро коҳиш диҳанд. Ғайр аз ин, хизматрасониҳои самарабахш дар самти обу ҳаво, об ва иқлим ба сиёсатмадорон илми эътирофшуда дар бораи иқлими пешниҳод мекунад, ки барои арзёбӣ ва таҳияи стратегияҳои соҳавӣ ва дар сурати зарурат ислоҳоти сиёсатҳои соҳавӣ ва муқарраро-

ти вучуддоштаро чиҳати тақвияти мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим зарур мебошанд. Ҳамгирозии илм дар бораи иқлим ба равандҳои миллӣ, зермиллӣ ва ноҳиявӣ ба банақшагирии рушд мусоидат мекунад. Маҷмӯи хизматрасониҳои пешниҳодшаванда ба тағйири афзалиятҳо ва талаботи корбарон дар партави тағйирёбии иқлим ва шароити иқтисодӣ мутобиқ карда мешавад.

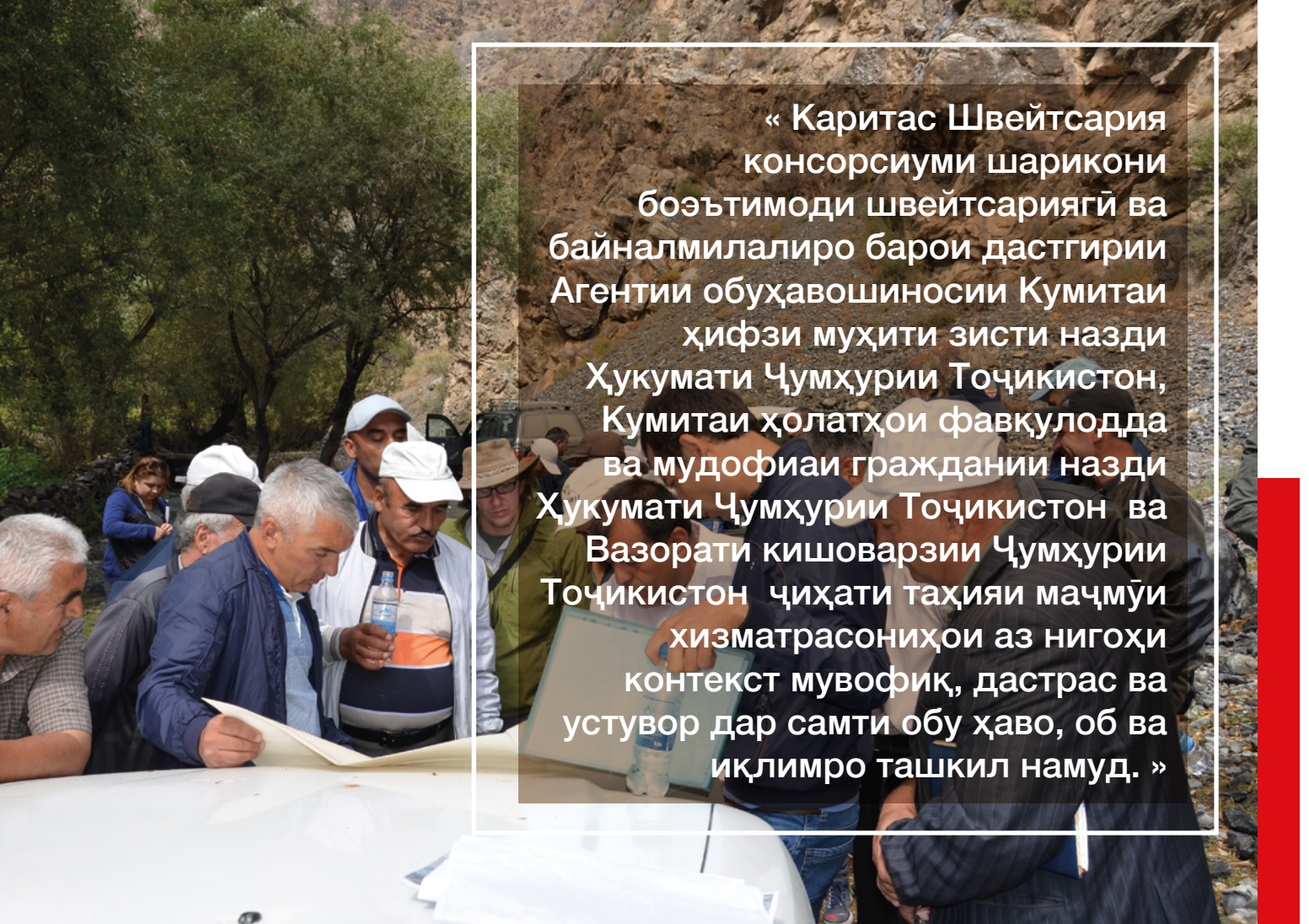
Мутобиқи арзёбии Созмони ҷаҳонии обуҳавошиносӣ манфиатҳо аз навосии хизматрасониҳои метеорологӣ ва гидрологии миллӣ дар бахшҳои огоҳсозӣ ва воқуниш бармаҳал, беҳтар кардани пешгӯиҳо барои ҳодисаҳои экстремалӣ ва беҳбуди пешниҳоди иттилоот чиҳати дастгирии ташдиди (интенсификация) устувори системаҳои истеҳсолоти маҳсулоти кишоварзӣ метавонанд аз арзиши сармоягузорӣ дар Аврупо ва Осиёи Марказӣ аз 2 то 14 маротиба зиёдтар бошанд³. Ба даст овардани ин боздеҳ (отдача) аз омодагӣ ва қобилияти пардохти хизматрасониҳо дар сатҳҳои вобаста аст, ки метавонанд дастгирии молиявии навоариҳои давомдорро барои васеъ намудани доираи хизматрасониҳо ва баланд бардоштани сатҳи самарабахшии пешниҳоди ин хизматрасониҳо таъмин намоянд. Назарсанҷии соли 2020, ки аз ҷониби Каритас Швейтсария гузаронида шудааст, нишон дод, ки 84 фоизи посухдиҳандагон омодаанд барои иттилооти бештар бозътимод ва дақиқ дар бораи обу ҳаво, ки ба маҳалҳои онҳо хос мебошад, пардохт кунанд. Ҳарчанд ин посух нишон намедиҳад, ки онҳо чӣ қадар пардохт кардан мевоҳанд, вале ниёз ба талабот ба пешгӯиҳои бозътимод возеҳ аст.

Самарабахшии пешниҳоди ин пешгӯиҳо ва хизматрасониҳо тавассути воситаҳои электронӣ (SMS-паёмҳо, барномаҳо барои смартфонҳо, системаҳои онлайн) сармоягузорӣ дар инфрасохтор ва таҷҳизот, инчунин дониш ва шиносӣ бо системаҳои муосири коммуникатсионӣ дар ҷомеаҳои деҳотро талаб мекунад. 90 фоизи посухдиҳандагон изҳор доштанд, ки мевоҳанд тавассути SMS паёмҳо-барнома пешгӯиҳо ва огоҳсозиҳои бештар бозътимод ва маҳаллӣ дар бораи шароити экстремалии обу ҳаворо ба даст оранд ва 70 фоизи посухдиҳандагон гузориш доданд, ки онҳо аз смартфон истифода намеkunанд ва ҳанӯз ҳам телефонҳои аналогӣ доранд. Ин мушкилии возеҳ дар пешниҳод намудани хизматрасониҳои муҳим дар самти обу ҳаво, об ва иқлим ҳамчунин барои ширкатҳои телекоммуникатсионии миллӣ имконият фароҳам меоранд, ки дар пешниҳоди ин хизматрасониҳо тавассути густариши хизматрасониҳои телекоммуникатсионӣ ва дастрасӣ тавассути истифодаи смартфонҳо ва платформаҳои васеътар ва дастрас кӯмак намоянд.

1- <https://eu-citizen.science/project/118#>

2- <https://www.cocorahs.org/Content.aspx?page=aboutus>

3- Созмони ҷаҳонии обуҳавошиносӣ (2015). Valuing Weather and Climate: Economic Assessment of Meteorological and Hydrological Services. WMO-No. 1153. Available at: https://library.wmo.int/doc_num.php?explnum_id=3314

« Каритас Швейтсария консорсиуми шарикони боэътимоди швейтсариягӣ ва байналмилалиро барои дастгирии Агентии обуҳавошиносии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таҳияи маҷмӯи хизматрасониҳои аз нигоҳи контекст мувофиқ, дастрас ва устувор дар самти обу ҳаво, об ва иқлимиро ташкил намуд. »

Шарикони муҳим

Зарурати кор бо тамоми доираи ҷонибҳои манфиатдори сатҳи миллӣ ва деҳот барои ташкили системаи миллии хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлим ва пешниҳоди ин хизматрасониҳо дар саросари қадамҳои охир ба ҷомеаҳои деҳот консорсиуми махсуси шарикони миллӣ ва байналмилалиро талаб мекунад. Бо таъя ба воқуниши Швейтсария ба мушкилиҳое, ки Тоҷикистон рӯ ба рӯ мешавад, Каритас Швейтсария консорсиуми шарикони боэътимоди швейтсариягӣ ва байналмилалиро барои дастгирии Агентии обуҳавошиносии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (КҲФ) ва Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таҳияи маҷмӯи хизматрасониҳои аз нигоҳи контекст мувофиқ, дастрас ва устувор дар самти обу ҳаво, об ва иқлим ташкил намуд.

Агентии Швейтсария оид ба рушд ва ҳамкорӣ, Хадамоти обуҳавошиносии Швейтсария (MeteoSwiss) ва Пажӯҳишгоҳи WSL оид ба барф ва тарма – воқеъ дар Швейтсария уҳдадор шудаанд, ки Агентии обуҳавошиносии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати

Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи гражданий (КҲФ) ва Вазорати кишоварзиро дар таҳияи системаҳо ва рӯйкардҳои зарурӣ, тавре ки дар ин тавзеҳи мухтасари сиёсати соҳавӣ қайд карда шудааст, дастгирӣ намоянд, ки ҷиҳати баланд бардоштани сатҳи неқӯаҳволӣ ва муқовиматпазирӣ ба тағйирёбии иқлим дар ҷомеаҳои маҳаллӣ талаб карда мешаванд. Дастгирии ояндаи техникӣ ва институтсионалӣ аз ҷониби Маркази аврупоии пешгӯиҳои миёнамуддати обу ҳаво, Маркази байналмилалӣ оид ба таҳқиқоти кишоварзӣ дар минтақаҳои хушк ва Созмони ҷаҳонии обуҳавошиносӣ пешниҳод карда мешавад. Созмони ҷаҳонии обуҳавошиносӣ шарикии расмӣ Каритас Швейтсария барои ба таври муштарак пешниҳод намудан ва истифода намудан аз хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлим дар Тоҷикистон дар чорҷӯби ваколати глобалии он «таъмини роҳбарӣ ва таҷрибаи ҷаҳонӣ дар ҳамкориҳои байналмилалӣ дар пешниҳод ва истифода аз хизматрасониҳои баландсифат ва бонуфузи гидрологӣ, обу ҳаво, иқлим, ва вобаста ба муҳити зист аз ҷониби аъзои он барои беҳтар намудани неқӯаҳволиҳои тамоми миллатҳо мебошад⁴. Бо мурури замон, гуногунии бештар дар шарикҳои ҳам байналмилалӣ ва ҳам миллӣ интизор меравад.

Тавсияҳо

1 Афзоиши зичии фарогирии истгоҳҳои обуҳавошиносӣ тавассути инфрасохтори арзон, вале ҳамзамон самарабахш, ки аз ҷониби шаҳрвандони донишвар дастгирӣ карда мешавад

Консорсиуми шарикони миллий ва байналмилалӣ пешниҳод мекунад, ки дар тӯли давраи солҳои 2021-2025 дар нӯҳ ноҳияи вилояти Хатлон ва водии Рашт 500 истгоҳи обуҳавошиносии камхарҷ/арзон насб карда шаванд. Интиҳоби макон ва фосилаи байни истгоҳҳо аз ҷониби ҳамаи шарикон ба таври муштарак иҷро карда мешавад, то таъмин карда шавад, ки ҳангоми интиҳоби макон баландӣ, гуногунии ландшафт, системаҳои истеҳсолоти кишоварзӣ ва минтақаҳоеро, ки ба онҳо хавфҳои офатҳои табиӣ таҳдид мекунад, дар назар гирифта шаванд. Таҳлили шумораи истгоҳҳое, ки барои фарогирии пурраи миллий зарур мебошад, пас аз соли 2025, бар асоси фаҳмиши бехтари талабот ба зичии дар марҳилаи аввал бадастомада гузаронида мешавад.

Якҷо бо маълумоти автоматикунонидашуда, ки тавассути истгоҳҳои камхарҷ ҷамъоварӣ карда мешаванд, маҷмӯи маълумоти дастиӣ пешниҳодшуда аз маконҳои саҳроӣ, ки аз ҷониби деҳқонон, мактабҳо ва идораҳои давлатӣ ҳифз карда мешаванд, фарогирии мушоҳидаҳои обу ҳаворо боз ҳам афзоиш медиҳанд. Боронсанҷҳои дастӣ, термометрҳои хок ва тензиометрҳои арзон метавонанд маълумоти иловагиро тавассути ширкатҳои телекоммуникатсионии миллий дар системаи самарабахши SMS-паёмҳо пешниҳод кунанд, ки аз ҷониби Агентии обуҳавошиносӣ назорат карда мешавад.

2 Ба таври самарабахш ҷалб намудани ниҳодҳои тиҷоратӣ ва шаҳрвандони алоҳида дар бахши хусусӣ ба системаи инноватсионии миллий, ки сифат ва устувории хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлимро густариш медиҳад

Тавассути ҳамкорӣ бо ширкатҳои телекоммуникатсионӣ, Каритас Швейтсария ва Агентии обуҳавошиносии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон талош доранд ба таври муштарак бизнес-моделҳои функционалиро таҳия намоянд, санҷанд ва роҳандозӣ намоянд, ки ба насби истгоҳҳо, таъмир ва хизматрасонии техникии рӯзмарра ва пардохт барои ҷойгиркунии истгоҳҳо дар майдонҳои деҳқо-

нон дахл дорад ва сохтори пардохти дастрас барои хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлимро муқаррар мекунад. Интизор меравад, ки манфиатҳои иқтисодӣ – баланд бардоштани сатҳи маҳсулнокии ва даромадҳои кишоварзӣ, инчунин коҳиш додани таълафот аз офатҳои табиӣ – барои ҳифз намудани (ва эҳтимолан густариш додани) система дар дурнамои дарозмуддат маблағҳо ба даст оранд.

Иштироки шаҳрвандон дар нақшаи пешниҳодшудаи хизматрасониҳо дар соҳаи обу ҳаво-об-иқлим роҳи қавие барои ҷалби деҳқонон ва ҷомеаҳои мавриди хизматрасониҳо мебошад. Дар навбати худ, самарабахшии фаъолияти шаҳрвандони донишвари мазкур аз қобилияти консорсиум барои таъмини омӯзиши кофии онҳо ҷиҳати ноил шудан ба муваффақият вобаста аст. Консорсиум ҳамчунин бояд бо маъмуриятҳои ноҳияҳо ҷиҳати дастгирии таъмини самарабахш ва саривақтии об барои обёрӣ, системае, ки аз хизматрасониҳои муассир дар соҳаи обу ҳаво-об-иқлим манфиат ба даст меорад ва баланд бардоштани сатҳи самарабахшии истифодаи об ва маҳсулнокии об кор кунад. Саҳмгузорӣ дар нақшаҳои солона ва панҷсолаи рушди ноҳия, ки аз хизматрасониҳои аз нигоҳи контекст муносиби дар соҳаи обу ҳаво-об-иқлим баҳраманд мешаванд ва неқўаҳволии ҷомеаҳои деҳотро тақвият медиҳанд, ҳамчунин муҳим мебошад.

3 Ташкил ва баргузор намудани форуми солонаи миллий оид ба иқлим, ки барномаи хизматрасониҳои муассир дар самти обу ҳаво, об ва иқлимро бо дастрасии васеъ ва баробар муқаррар мекунад

Бар асоси таҷрибаи глобалии бомуваффақият ва бо дастгирии Созмони ҷаҳонии обуҳавошиносӣ, Каритас Швейтсария пешниҳод менамояд, ки бо Агентии обуҳавошиносӣ дар баргузор намудани нахустин форуми миллий оид ба иқлим барои Тоҷикистон дар аввали соли 2023 ҳамкорӣ кунад. Пас аз он, ин форум ҳар сол барои таъмини паҳнсоии муносиби иттилоот дар бораи обу ҳаво, об ва иқлим баргузор карда мешавад. Форуми мазкур ҳамчунин ташаббусҳо ва фаъолияти ҷонибҳои манфиатдори дахлдорро дар тамоми соҳаҳо ва идораҳо ҳамоҳанг менамояд.

Дар ин тавзеҳи мухтасар диққати асосӣ ба он равона карда шудааст, ки чӣ гуна хизматрасониҳо дар соҳаи обу ҳаво-об-иқлим ба соҳаи кишоварзӣ манфиат меоранд, аммо ин хизматрасониҳо барои бисёр соҳаҳои дигар низ арзишманд мебошанд. Таъмини дастрасии васеъ ва баробар ба хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлим ба ҳамоҳангсозии самарабахши соҳаҳо ва вазоратҳои ҳукуматӣ платформа ё макони махсусро талаб мекунад. Ба ҳамин монанд, рушди созмонҳои ҳавзаӣ дарёҳо ҳамоҳангсозӣ бо шарикони рушдро талаб мекунад, то таъмин карда шавад, ки хизматрасониҳо дар самти обу ҳаво, об ва иқлим бо стратегияҳои таҳияшуда ва натиҷаҳои ниҳонӣ бо шарикони миллий пешбинишуда мувофиқат мекунад.

Муаллифон

Шинан Н. Кассам, Директори кишварӣ –
Каритас Швейтсария, Душанбе

Борис Орловский, Директори барнома –
Каритас Швейтсария, Лютсерн

Афзалшо Насибов, Менечер бахши роби-
та, иттилоот ва ташвиқот – Каритас Швейт-
сария, Душанбе

Сафаралӣ Ятимов, Менечер оид ба дастги-
рии техникӣ – Каритас Швейтсария, Душанбе

Дастгирии молиявӣ барои ин наشريя пешниҳод шудааст аз ҷониби

Далелҳои дар ин тавзеҳи мухтасар
пешниҳодшуда ба муаллифон тааллуқ
доранд ва метавонанд фикру андешаҳои
расмии Агентии Швейтсария оид ба рушд
ва ҳамкорӣ, Шоҳигарии Лихтенштейн ё
Бунёди Леополд Бахманро инъикос кунанд
ё инъикос накунанд.

Design and Layout by Zoë Environment Network / Carolyne Daniel 2021
All photo credits © Caritas Switzerland

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation
Конфедератсияи Швейтсария

OFFICE FOR FOREIGN AFFAIRS
PRINCIPALITY OF LIECHTENSTEIN

LEOPOLD BACHMANN
STIFTUNG